

היום נלמד בעזרת ה':

סוכה דף לב

למדנו במשנה לעיל שלולב שנקטם ראשו פסול:

נסדק כשר: נסדקו ראשי העלים.

לולב כפוף: שראשו כפוף, ודומה לאיש גיבן או זקן שראשיהם כפופים למטה.

קוּוץ: שיוצאים בשדרה שלו כמין קוצים.

עקום דומה למגל: כלומר לולב עקום שהוא דומה למגל.

חרות: לולב שנעשה קשה כעץ. דומה לחרות: התחיל להתקשות, אבל עדיין לא נעשה קשה כעץ.

אמר רב פפא וכו': רב פפא מתרץ שהברייתא שפוסלת לולב סדוק עוסקת בלולב שעשוי 'כיהימנק' (= כלי שרטוט שיש לו שני ראשים), כלומר שיש ללולב שתי שדראות, שחצי מהעלים נוטים לצד אחד ומחצית נוטים לצד השני, ורב הונא שהכשיר לולב שנסדק עוסק בלולב שנסדקו ראשי העלים או השדרה.

אמר רבא: מה שאמרנו שלולב הדומה למגל פסול, זה רק כאשר הוא נעקם לפניו, כלומר לצד העלים. אבל לאחריו כלומר אם הוא נעקם לצד השדרה כשר, שזהו דרך גידולו.

דסליק בחד הוצא: לולב שכל העלים שלו גדלים בצד אחד.

למדנו במשנה לעיל שלולב שנפרצו עליו פסול, נפרדו עליו כשר. הגמרא מבארת:

נפרצו עליו: שנעשו עליו כמטאטא, כלומר שנתלשו העלים משדרת הלולב ואגד אותם עמה. נפרדו עליו: שנפרדו העלים מהשדרה אבל הם מחוברים בה מלמטה.

בעי רב פפא, נחלקה התימות: החלק העליון של הלולב עשוי משני עלים הדבוקים זה בזה. רב פפא מסתפק מה הדין כששני העלים הנ"ל נחלקו זה מזה והמשיכו להיחלק עד המקום שבו מתחילים העלים לצאת משני צידי השדרה.

(המשך בדף הבא ↓)

למדנו במשנה לעיל שלולב שנפרדו עליו כשר, רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה:

טעמו של רבי יהודה - שנאמר "וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים..", מלשון 'כפות' כלומר שאם היו העלים פרודים מהשדרה יכפתנו (= יקשרנו).

רבינא מקשה: אולי כוונת הפסוק 'לחרותא', כלומר לענף הדקל שהתקשה לאחר שנתיים או שלוש, ויוצאים ממנו הרבה לולבים שגם הם התקשו כעץ, וזה פונה לכאן וזה לכאן כענפי שאר האילנות.

תירוץ: צריך לעשותו 'כפות', ואת החרותא אי אפשר לכפות לשדרה לפי שהם קשים.

וכן אי אפשר לומר שכוונת הפסוק 'ל'אופתא', כלומר לחתיכת עץ מגזע הדקל שהוא חלק ולא יוצא ממנו שום ענף ואין לך כפות יותר ממנו, לפי ש'כפות' משמע שהוא היה פרוד ועבשיו כופתים אותו, ו'אופתא' הוא כפות ועומד לעולם ולא שייך בו כפיתה.

וכן אי אפשר לומר שכוונת הפסוק 'ל'כופרא', כלומר הוא דומה 'ל'חרותא' אלא שאפשר לכפות אותו לשדרה, לפי שיש בו קוצים שסורטים את הידים, והתורה "דְּרָכֶיךָ דְרָכֶי נֵעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם".

רבא תוספאה מקשה: אולי כוונת הפסוק לשני ענפי דקל שתלויים בהם תמרים? תירוץ: נאמר "כַּפֹּת תְּמָרִים" ו'כפת' משמע כף אחת ולא שנים. קושיא: אז אולי כוונת הפסוק לענף אחד שיש בו תמרים? תירוץ: לענף הנ"ל קוראים 'כף', ומכך שבפסוק כתוב 'כפת' בהכרח שהכוונה לדבר ששיך לכפות אותו, וזהו הלולב שיש בו עלים.

למדנו במשנה לעיל שלולבים הגדלים על ציני הר הברזל כשרים:

לולבי ציני הר הברזל העלים שלהם בשדרה מועטים, ומרוחקים הרבה זה למעלה מזה, וכן הם קצרים באורכם ולפעמים לא מגיע ראשו של עלה זה לעיקרו של העלה שמעליו.

ואיכא דרמי לה מירמא: ישנם המציגים את דברי אב"י הנ"ל כתירוץ לקושיא בין המשנה לברייתא הנ"ל.

שתי תמרות: שני עצי דקל נמצאים סמוך לירושלים במקום הנקרא 'גיא בן הינום' ושם פתחו של הגהינום.

לולב יוצא: גבוה יותר. ולדעת רבי פרנך בשם רבי יוחנן צריך שהשדרה עצמה תהיה גבוה יותר טפח. 'שדרה' = המקום ששם יוצאים העלים לאורך הלולב, בסיום השדרה ממשיכים שני העלים האחרונים לצמוח לגובה, ואת האורך הזה לא מחשיבים בארבעת הטפחים של אורך הלולב.

אימא וכדי לנענע בו כשר: כלומר מלבד שלושת הטפחים צריך עוד שיעור של 'כדי לנענע בו' שהוא טפח.

רבי טרפון אומר באמה בת חמישה טפחים: הגמרא הבינה שהכוונה שצריך הדס באורך של חמישה טפחים, ועל זה היא מקשה שלא יתכן הדבר כי אפילו אי אפשר למצוא הדס משולש באורך של שלושה טפחים.

רב דימי: מבאר את כוונת רבי טרפון (קצת לחומרא). שלושה טפחים מתוך אמה של חמישה טפחים. כלומר מחלקים אמה בינונית שהיא בת שש טפחים – לחמש חלקים (טפחים), ונמצא שכל טפח גדול בחמישית מטפח בינוני. (לדוגמא: טפח בינוני = 10 ס"מ. אמה בת שישה = 60 ס"מ. אם נחלק אותה לחמש טפחים, כל טפח = 12 ס"מ). נמצא אורכו של הדס שלושה טפחים ושלוש חמישיות - של טפחים בינוניים (36 ס"מ).

קשיא דשמואל אדשמואל: בתחילת הסוגיא הובאו דברי שמואל ששיעור הדס שלושה טפחים, ואילו ישנה מימרא נוספת בשמו שהלכה כרבי טרפון? ואי אפשר לתרץ שדבריו שהובאו בתחילת הסוגיא אינם בדקדוק, שהרי יוצא מדברים אלו קולא ששיעור הדס קטן יותר מההלכה?

כי אתא רבין: ביאר את דברי רבי טרפון לקולא. שלושה טפחים מתוך אמה בת חמישה המחולקת לשישה. כלומר לוקחים אמה בת חמישה טפחים בינוניים ומחלקים אותה לשישה טפחים, נמצא שכל טפח קטן יותר. (8.3=6:5) נמצא ששיעור הדס 2.5 אמות בינוניות. לפי זה דברי שמואל בתחילת הסוגיא אינם מדוייקים אבל לחומרא שהצריך יותר מההלכה.

משנה: אשרה: עץ של עבודה זרה. עיר הנידחת: עיר שכולה עובדי עבודה זרה. נפרצו עליו: נשרו העלים. ענביו: הפירות הקטנים של ההדס.

גמרא: שענפיו חופין את עצו: כלומר שהעץ של ההדס עצמו נראה כמו 'ענף' כי העלים של ההדס מכסים אותו. וכיסוי זה צריך להיות בצורה של 'עבות' דהיינו כקליעה – שלוש עלים בקן אחד (בשורה אחת), וקינים קינים זה תחת זה (כפי שתבאר הגמרא להלן).

עץ הזית - עליו מכסים את העץ אך לא בצורה של 'עבות', מאידך עץ ערמון (= דולבא) - עליו בצורה של עבות אך אינם מכסים את העץ. אמנם לצמח ה'הירדוף' יש את שני התנאים אך הוא דוקר ורעיל.

תרי וחד: שני עלים בקן אחד ועלה נוסף תחתיהם רוכב עליהם.

באסא מצראה: שיש לו שבעה עלים בכל קן - יתכן מצב שינשרו רוב עליו (4) ועדיין ישאר 'עבות' (3 בכל קן).